सहकारी सेवा सुधार विविधीकरण र आर्थिक अनुशासन तथा जोखिम व्यवस्थापनमा कानूनी व्यवस्था

बागमती प्रदेश सरकार

सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

प्रदेश सहकारी रजिष्ट्रारको कार्यालय

काठमाडौँ उपत्यका (सानेपा, ललितपुर)
नेपाल

राम प्रसाद गजुरेल

अधिकृत सातौँ

विषयसूची

01. मन्त्रालय परिचय, सम्वद्ध प्रदेश कानुन

02. प्रदेश सहकारीको विद्यमान अवस्था, तथ्य/तथ्यांक

03. प्रमुख समस्या,कारण र चुनौती

04. समाधानका उपाय/अबको बाटो

05. छलफलका विषय

मन्त्रालय परिचय

सहकारी

बागमती प्रदेश सरकारको मिति 2081/07/27 को निर्णयानुसार गठन भई मिति 2081/08/07 गतेदेखि क्रियाशील रहेको। (१६/१७ महिना)

मुख्य कार्यक्षेत्र: **सहकारी र गरिबी निवारण**

मन्त्रालय मातहत निकाय:

सहकारी तालिम केन्द्र, चितवन

समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समितिको कार्यालय, अनामनगर (५ सहकारी) :

प्रदेश सहकारी रजिष्ट्रारको कार्यालय

(मिति २०८२/१०/ १८) गते देखि काठमाण्डौं उपत्यकामा स्थापना) =४०/४२ दिन करिब

प्रदेश सहकारी कानून

प्रदेश सहकारी कानुन र संघीय कानून प्रमुख आधार

- प्रदेश सहकारी ऐन 2076 (संसोधनको विषय)
- प्रदेश सहकारी नियमावली 2076 परिमार्जन
- अनुगमन मापदण्ड परिमार्जन
- प्रदेश सहकारी अनुगमन
- बचत फिर्ता र उजुरी निवेद

छलफल/चर्चा

01

प्रदेश सहकारी ऐन, २०७६

02

प्रदेश सहकारी नियमावली, २०७६

03

सहकारी संस्था सञ्चालन अनुगमन तथा लेखापरीक्षण मापदण्ड, २०७९

04

अन्य कानून/कार्यविधि:

- सहकारी एकीकरण कार्यविधि २०८२
- सहकारी संघ/संस्थालाई जारि निर्देशन–२०८२,
- ऋण तिर्ने तथा बचत फिर्ता परिपत्र– २०८२
- नमुना विनियम (३ महले सहित) –२०८२
- नमुना फारम: अद्यावधिक फारम, सहकारीको आधारभूत विवरण –फारम, तीन पुस्ते विवरण

बागमती प्रदेश : अघिल्लो आ.व २०८०/८१ को सहकारी तथ्यांक

प्रदेश भित्रका १३ जिल्लाका ३२३० सहकारी

प्रदेश नियमन क्षेत्र भित्रका सहकारी संख्या

- जम्मा : ३२३०
- आव. २०८०/८१मा अद्यावधिक संख्या: १२६१ (३९.५%)
- प्रहरी कारवाही / अनुसन्धानमा रहेका : १२२ (१, थप १५ वटा अब पठाउन पर्ने खालको, छानबिन हुँदै)
- कुल कारोबार : करिव ३ खर्ब

सि.नं	प्रकृति	सहकारी संख्या
१	बचत तथा ऋण	१५२९
२	बहुउद्देश्यीय सहकारी	११४३
३	कृषि सहकारी संस्था	२५६
४	दुग्ध सहकारी संस्था	५१
५	अन्य सहकारी संस्था	२५१
	जम्मा	३२३० *
*	हस्तान्तरण बाँकी	स्थानिय तह

- आ.व २०८१/८२ को साधारण सभा सम्पन्न गरी विवरण पेश गरेका सहकारी संख्या: = 956
- हुलाकमार्फत =131
- कुल = १०८७

(२०८२/११/२९)

उजुरी प्राप्त हाल सम्मको सहकारी संस्था संख्या :- ३९६

समस्याग्रस्त घोषित सहकारी संस्थाहरू (५) :

१. नेशनल नमोबुद्ध बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., काठमाडौं।

२. लालिगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., काठमाडौं।

३. सुमेरु सेभिङ्ग एण्ड क्रेडिट को-अपरेटिभ लि., ललितपुर।

४. दर्शन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., कीर्तिपुर काठमाडौं।

५. सिभिल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., काठमाडौं।

सि.नं.	सन्चालक	महिला /पुरुष संख्या
१	महिला सन्चालक संख्या	३११४
२	पुरुष सन्चालक संख्या	७७३२
३	कर्मचारी संख्या	११६३८

आ.व २०८०/८१ को COPOMIS र अद्यावधिक बिवरण अपडेट अनुरुप

बागमती प्रदेश सरकारबाट समस्याग्रस्त घोषित भएका सहकारीहरूको विवरण

क्र.स	समस्याग्रस्त सहकारीको नाम	समस्याग्रस्त घोषित मिति	मागदावी रकम	बचत सदस्य संख्या	बचत रकम (system)	कूल ऋण रकम (system)	जम्मा रकम उठेको	बचत र ऋण हिसाब मिलान (एकाघरको)
१	सिभिल सेभिङ्ग एण्ड क्रेडिट को अपरेटीभ, सोल्टीमोड	५/२१/२०८०	**६,४०४,२९८,४२१.००**	१,६१८.००	६,३३६,६४२,१८४.००	८,३७१,९९३,८२८.९९	५,८२१,५२०.००	-
२	दर्शन बचत तथा ऋण सहकारी, कीर्तिपुर	७/११/२०८१	**२,४३६,४८८,६८५.००**	१४,४७२.००	३,३९७,८३०,१०६.००	१,९५८,७८७,१४९.००	२,८६७,१७२.५९	१,८८१,४४५.६५
३	नेशनल नमोबुद्ध वचत तथा ऋण सहकारी, (गोंगबु, बसुन्धारा, स्वयम्भू)	९/२८/२०८१	**९८२,५१७,६३४.००**	६,००९.००	१,४०६,६८४,९४२.००	१,००१,७३६,७७०.००	१२,३८७,११२.४७	२,१६२,७२९.२२
४	लालीगुरास बचत तथा ऋण सहकारी, (ग्वार्को, न्यूरोड, सोह्रखुट्टे)	९/२८/२०८१	**३,०४७,६८३,००६.००**	१३,३०५.००	३,७३०,१०६,०४३.९६	३,०१९,५९२,७४२.९२	८,३६६,८९७.९६	१,३१९,७६७.५१
५	सुमेरु बचत तथा ऋण सहकारी	९/२५/२०८१	**८,६०३,१६८,४९०.००**	१५,७८६.००	१६,२०२,३६७,५४५.००	९,७०८,५१९,८७२.००	३८,०२१,१६०.००	१४,११५,२८५.९८

सहकारी : नीति बजेट तथा कार्यक्रम

आ.व २०८१/८२ देखि

६९

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेट वक्तव्य

- सहकारी विज्ञ र सरोकारवाला समेतको सहभागितामा अध्ययन गरी प्राप्त निष्कर्षको आधारमा बचत तथा ऋण सहकारी संस्थामा देखिएका समस्याको सहजीकरण र समाधान गरिनेछ ।

७०

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेट बक्तव्य

- प्रदेशभित्रका सहकारीहरुको नियमन अनुगमनका लागि काठमाण्डौ उपत्यकामा सहकारी रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना गरिनेछ।

03

आ.व २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम

- प्रदेश सहकारी नीति तर्जुमा,
- वितीय तथा व्यवस्थापकिय जोखिमा रहेका साथै सहकारी संस्थाहरुको अध्ययन,विश्लेषण, र वर्गीकरण,
- बचकर्ताहरुको बचत तथा लगानी संरक्षणमा जोड,
- सहकारी संस्थाहरको सम्पूर्ण अभिलेहरु डिजिटाइजेशन,
- उत्पादनमूलक सहकारी संघ/संस्थाहरु- प्रविधि,मेसिनरी उपकरण तथा सीप हस्तान्तरण मार्फत

सहकारी सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू (गत आ.व २०८०/८१को आधारमा . .)

सि.न	सस्थाको नाम	जम्मा शेयर सदस्य	शेयर पुंजी	बचत	ऋण लगानी	जगेडा कोष	कुल कारोबार	जम्मा अभिलेख संख्या	सहकारी संख्या	विवरण प्रतिशत
१	भक्तपुर	167918	2953846933.75	34801230637.11	24618701242.47	1774601423.05	33579671145.79	99	196	50.51
२	ललितपुर	217150	4195199357.11	46968110922.06	45063359573.69	2606149958.36	42727318983.61	185	449	41.20
३	काठमाडौ	578825	17773047457.83	215704874501.87	156832114341.73	8952663388.69	146826153759.90	666	1662	40.07
४	धादिङ्ग	73872	766134600.00	4065924665.10	3936140640.44	34522836789.60	6361489835.85	38	122	31.15
५	काभ्रेपलान्चोक	286455	2852755100.00	37455172783.13	21878471119.01	1771013543.14	32669326466.05	64	189	33.86
६	दोलखा	141370	788173901.00	7982992759.14	6700047264.73	849027978.75	11003115729.40	26	87	29.89
७	चितवन	125097	1858564000.00	12429714857.27	11433790917.08	1081904660.48	16018108230.18	66	130	50.77
८	मकवानपुर	57033	791332610.00	5257124282.74	5435501537.73	411151710.07	7911294594.65	36	79	45.57
९	नुवाकोट	23567	408247655.00	1509610261.89	1583456226.41	52687129.94	2646438494.46	30	135	22.22
१०	सिन्धुपाल्चोक	17989	92954000.00	611977173.34	898345267.89	76435538.87	1357211430.03	13	36	36.11
११	रसुवा	6843	42536800.00	246272397.07	270224179.00	100928954.72	322538173.74	6	37	16.22
१२	रामेछाप	45197	259476500.00	2670710673.18	2011934183.11	159019419.17	3343533326.88	22	78	28.21
१३	सिन्धुली	7696	51288862.00	342548826.55	420894267.48	37632635.22	696664266.41	10	29	34.48
	जम्मा :	**1749012**	**32833557776.69**	**370046264740.45**	**281082980760.77**	**52396053130.06**	**305462864436.95**	**1261**	**3230**	**39.05**

बागमती प्रदेश भित्र सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्या र समाधानका विषयहरु

सहकारीमा देखिएका वर्तमान चुनौती

- ❖ सहकारी पीडितका मागहरु समयमै सम्बोधन गर्नु, (बचत फिर्ता, समस्याग्रस्त घोषणा, कागजात खोजी, जग्गा फुकुवा)
- ❖ अभिलेख व्यवस्थापन- डिजिटाइजेशन गर्नु, (copomis प्रणाली मार्फत paperless, contactless गर्ने बिषय)
- ❖ सहकारी क्षेत्रको यथार्थ विवरण अद्यावधिक गर्नु, (नियमित अनुगमन, पालिकामा संचालन अवस्था, संचालकको अवस्था)
- ❖ नीतिगत, कानूनी, संस्थागत, प्रक्रियागत, सुशासन कायम गर्नु, (एकरुपता, निर्देशन, निकायगत समन्वय)
- ❖ सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन गर्ने संयन्त्र निर्माण गरी सो संयन्त्रलाइ प्रभाकारी बनाउनु,
- ❖ पर्याप्त मात्रामा सहकारी शिक्षा, तालिम र जनचेतनाको अभिवृद्धि गर्नु,
- ❖ सहकारीमा हुने गरेका ठगीलाई कारवाहीको दायरामा ल्याउन प्रभावकारी कानुन र कार्यान्वयन संयन्त्रको विकास गर्नु,
- ❖ पर्याप्त साधन श्रोत साधन र जनशक्ति जुटाउनु,
- ❖ सहकारी संस्था, सहकारी संघ तथा सहकारी बैंक सम्बन्धमा प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा र कार्यान्वयन, संचालनमा अनुमति, नियमन,
- ❖ तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान गर्नु,
- ❖ सहकारी संस्था र पीडित विच Bargaining गर्ने विचौलिया नियन्त्रण गर्नु। (पीडित झन् पीडित हुने अवस्था)

वर्तमान समस्या र कारण. . .

नीतिगत समस्या

- अस्पष्ट नीति
- कमजोर नियमन, सुपरिवेक्षण
- नीति तादम्यता अभाव

संस्थागत समस्या

- मन्त्रालय/रजिस्ट्रार (कर्मचारी/विज्ञ)
- आन्तरिक प्रशासन सहकारी/संघ /अभियानकर्ताको भूमिका
- वित्तीय कमजोरी सहकारी/संघ

वर्तमान समस्या र कारण...

मनोवृत्तिगत / ब्यबहारिक समस्या

- जिम्मेवारीहीनता, अनुसन्धान फितलो,
- व्यक्तिगत स्वार्थ, पारदर्शिता कमी
- प्रविधिको कमी

अन्य

- Conflict of interest
- लगानी र जोखिम मुल्यांकन
- बचतकर्ता कमजोरी, साधारण सभामा भाग नलिने, के गर्दै छ सहकारीले भन्ने ज्ञान

सहकारीमा देखिएका बर्तमान मुलभूत समस्या

- ❖ बचत र ऋण परिचालनमा बढी केन्द्रित रहनु,
- ❖ आन्तरिक लेखा परीक्षण, वित्तीय विवरण सार्वजनिक गर्ने प्रक्रिया कमजोर,
- ❖ उत्पादक तथा स्वरोजगारलाई प्राथमिकता नदिनु,
- ❖ सेवामुलक भन्दा नाफा आर्जन गर्नेतर्फ लगानी,
- ❖ घरजग्गा र सेयर कारोबारमा बढी लगानी,
- ❖ कानुनी प्रावधान विपरित ऋण लगानी
- ❖ बिना सुरक्षा ऋण प्रवाह,
- ❖ आफन्तलाई ऋण लगानी गर्ने
- ❖ नक्कली ऋण तयार गरी रकम अपचलन
- ❖ ऋण जोखिम कोषको व्यवस्था नगर्नु
- ❖ कुनै पनि पदमा नरही आर्थिक करोवार लगायत प्रमुख कार्यकारीको रुपमा कार्य गर्ने,
- ❖ पाउनुपर्ने व्याज आम्दानी जनाई लाभांश वितरण, त्यस्तो ब्याजलाई अपलेखन, मिनाहा,

- ❖ कमजोर आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली,
- ❖ तालिमप्राप्त, दक्ष तथा अनुभवयुक्त जनशक्तिको अभाव
- ❖ गैह्र कानुनी रुपमा सञ्चालक समिति गठन
- ❖ किर्ते सञ्चालक पदाधिकारी उल्लेख
- ❖ संस्थाको उद्देश्य विपरितका कार्य,
- ❖ ऋणीको क्षमताअनुसार मूल्याङ्कन नगरी ऋण वितरण अभिलेख नै नराख्ने, नगद प्रवाह व्यवस्थापनमा कमजोरी,
- ❖ लेखा सुपरिवेक्षण समिति निष्क्रिय रहने,
- ❖ पारिवारिक व्यत्तिहरु मात्र रहेर संस्था संचालन गर्ने,
- ❖ संस्था एकिकरण पश्चात पनि एकिकृत संस्थाबिच विवाद सिर्जना हुने
- ❖ बारम्बार ताकेता/पत्राचार गर्दा समेत सहकारीले ध्यान नदिने
- ❖ संचालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति र व्यवस्थापकको संयुत्त बैठक बसी साँवा, ब्याज, छुट मिनाह दिने,
- ❖ संकलित बचत सञ्चालकहरुको निजी स्वार्थ र व्यत्तिगत स्वामित्वका व्यवसायमा लगानी,

सहकारी सुधारका उपाय

नीतिमा गर्नुपर्ने सुधार:

- सहकारी ऐन, नियम र कार्यविधिमा एकरुपता कायम गराउने,
- Merger र Acquisition मा जोड दिने,
- संघिय ढाँचा अनुरुपको सहकारी नीति निर्माण गर्ने,
- दण्ड प्रक्रिया तथा दायित्व तोक्ने व्यवस्था प्रभावकारी बनाउने,
- नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन र जोखिम मूल्याङ्कन प्रणाली विकास गर्ने,
- दिगो विकासका लक्ष्य, चालु योजना र सहकारी नीतिबीच सामन्जस्यता

मनोवृत्तिमा गर्नुपर्ने सुधार:

- सहकारी र सहकार्यको सस्कार विकास गर्ने,
- सञ्चालक र व्यवस्थापकलाई भन्दा शेयर सदस्यलाई स्थान दिनुपर्ने,
- असल आचरण र सहकारी सुशासनको प्रर्वद्धन गर्नुपर्ने,
- सञ्चालकहरुले वचतकर्ताको वचत खाएर भाग्ने प्रवृतिमा सुधार गर्ने ।
- "केवल बचत गरेर चुप लाग्ने" होइन, "सूचना माग गर्ने, छलफलमा भाग लिने" मनोवृत्ति निर्माण गर्ने।
- सहकारी संघ/प्रदेश संघले समेत असल कार्यको प्रवर्दन गर्नुपर्ने

पद्धतिमा गर्नुपर्ने सुधार

- सहकारीलाई आधुनिक प्रविधियुत्त बनाउने,
- COPOMIS प्रवावकारी ढङ्घले लागू गर्ने वा प्रादेशिक प्रणाली निर्माण गरी एकीकृत रुपमा सेवा प्रदान गर्ने,
- विवरणहरु कम्प्युटरीकृत गर्नेपर्ने ।
- ऋणीको क्षमताको मूल्यांकन, धितोको प्रमाणीकरण, किस्ता योजना तथा समयमै फिर्ता नहुँदा लाग्ने जरिवाना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने।
- जोखिममा रहेका सहकारीहरूलाई पहिचान गर्न "Early Warning System" लागू गर्ने।
- तालिम, अनुसन्धान तथा सहकारी जनशक्ति उत्पादन गर्ने **सहकारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान** लाई सुदृढ बनाउने।
- CA/RA/Valuators/Software सुचिकृत नियमनकारी निकायले गर्ने।

सहकारी संस्थाहरु: सुधारका उपाय

सहकारी

<u>प्रणालीगत गर्नुपर्ने सुधारः</u>

- बागमती सरकारको नियमनमा पर्ने सबै सहकारीको लागि एकीकृत प्रणाली निर्माण तथा संचालन,
- दर्ता, नवीकरण तथा साधारण सभा विवरण, सञ्चालक विवरण, तिन पुस्ते बिवरण
- सबै सहकारीहरूको विवरण समेटिएको एकीकृत डिजिटल प्लेटफर्म (जस्तै: सहकारी पोर्टल, MIS प्रणाली) विकास गरी अनलाइन अनुगमन, विश्लेषण, वर्गीकरण र मूल्याङ्कन गर्न मिल्ने बनाउने।
- जोखिम मूल्याङ्कन प्रणाली (Risk Grading System) लागू गर्नुपर्ने,
- तालिम, अनुसन्धान तथा सहकारी जनशक्ति उत्पादन गर्ने **सहकारी तालिम केन्द्र**लाई सुदृढ बनाउने।

<u>अन्य पक्षमा गर्नुपर्ने सुधारः</u>

- सहकारी एकीकरणलाई जोड दिने, सहकारी मार्फत रोजगारी सिर्जना गर्नुपर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा युवाको आकर्षण बढाउने,
- स्थान विशेषको उत्पादन बढाई व्यापार घाटा न्युनिकरणमा जोड दिने,
- एकीकृत सहकारी सुधार योजना (Integrated Cooperative Reform Plan) तयार गर्ने,

सुधारका लागि तत्काल गर्नुपर्ने विषयहरू : प्रादेशिक सुधार

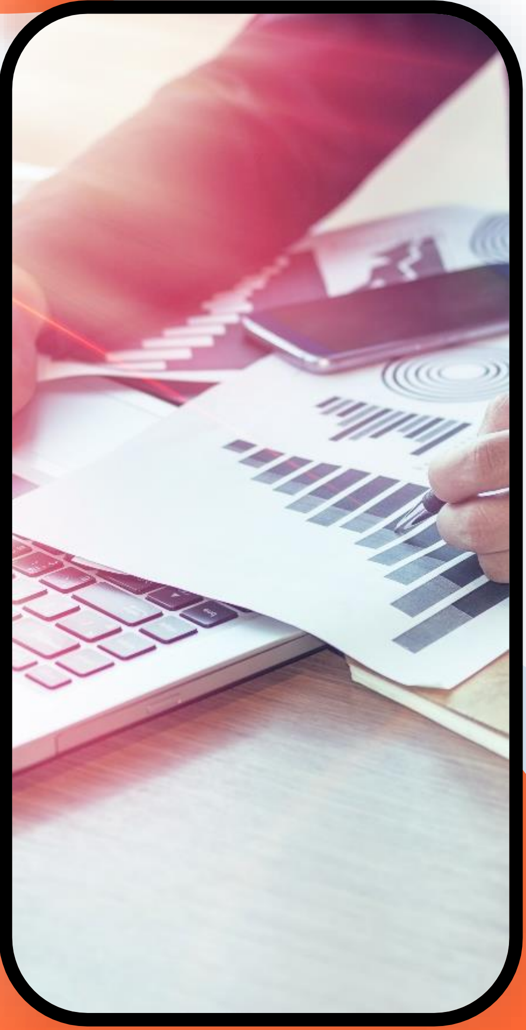

- अनुगमन समिति निर्माण, बिज्ञ सदस्य सहितको कार्यदल गठन गर्नुपर्ने – **तहगत समन्वयमा अनुगमन संयन्त्र निर्माण गर्नुपर्ने**,
- हाल **वर्तमान ऐन/नियम मापदण्ड तथा अनुगमन प्रणाली फारमहरुमा परिमार्जन** गर्नुपर्ने,
- केहि सहकारीको अनुगमन गरी **तत्काल cronic बाट समस्याग्रस्त घोषणा गर्नुपर्ने अवस्था** रहेको हुँदा सो विषयमा ठोस कदम चाल्नुपर्ने,
- केहि सहकारी **सन्चालकहरुको पासपोर्ट रोक्का लगाएतका कार्यहरु गर्नुपर्ने,सम्पति रोक्का प्रक्रिया अगाडी बढाउनु**
- नियमन क्षेत्रधिकारमा रहेका फाईल प्रणाली निर्माण गरी Digitalization अभिलेख गर्नुपर्ने (पुराना आन्दोलनको क्रममा जलिसकेको) ,सबै सहकारीहरूको विवरण समेटिएको एकीकृत डिजिटल प्लेटफर्म (जस्तै: सहकारी पोर्टल, MIS प्रणाली) विकास गरी **अनलाइन अनुगमन**, **विश्लेषण**, **वर्गीकरण र मूल्याङ्कन** गर्न मिल्ने बनाउने।
- तत्काल केहि **करिव ३० वटा सहकारीलाई प्रहरी कारवाहीमा** लेखि पठाउन पर्ने साथै पहिले पठाएको हकमा के कुन अवस्थामा छन् सोको बिवरण माग गर्नुपर्ने,
- लेखा परीक्षण, साधारण सभा तथा नियमित हुने सहकारी भित्रको प्रशासनिक कार्यको लागि मन्त्रालय/रजिस्ट्रार कार्यालयले **सबैको नमुना कानुन**/विनियम, नमुना फारम,नमुना बैठक निर्णय, नमुना तदर्थ समिति लगाएतको कार्यको लागि : (नमुना ढाँचा) उत्कृष्ट सहकारी पहिचान गरी REWARD गर्नुपर्ने,

अबको बाटो

- बचत फिर्ता सम्बन्धमा ३९६ संस्थाको उजुरी रहेको हुँदा- अल्पकालीन,दीर्घकालीन समाधान खोज्नुपर्ने,
- अपचलन गर्ने **सहकारीका सन्चालकलाई प्रहरी कारवाही** :- ब्याज हरहिसाब, संस्था बन्द लगायतका विषयमा समाधान खोज्नुपर्ने, सन्चालक जेल, संस्था बन्द: धितो फुकुवा र ऋणीले ऋण तिर्ने विषयमा समाधान खोज्नुपर्ने
- सहकारी ऐन र नियमावलीको संशोधन मार्फत सहकारी दर्ता, ठाउँ सारी, नामसारी,पुजीवृद्दी,नाम परिवर्तन लगायतका विषयमा सेवा प्रदान गर्दा **प्रदेश राजस्व लिने व्यवस्था**।
- **सहकारी ऐन र नियमावलीको संसोधन** मार्फत सहकारी संस्थालाइ प्रत्येक वर्ष नवीकरणको व्यवस्था साथै निष्क्रिय सहकारी संस्थाहरूको सङ्ख्या कम गर्ने।
- **सहकारी संस्थालाई समस्यामा पार्ने संचालक र ऋणी सदस्यहरूलाइ स्थानीय तहबाट पाउने तीन पुस्ते सेवा सुविधा (जस्तै जन्म दर्ता , मृत्यु दर्ता , नागरिकता तथा पासपोर्ट सिफारिस साथै अन्य) रोकिने गरी कानुन निर्माण गर्नुगर्ने।**
- सहकारी संघ/ संस्था सञ्चाल, अनुगमन तथा लेखापरीक्षण सम्वन्धी मापदण्ड. २०७९ निर्माण भएता पनि

छलफलको विषय

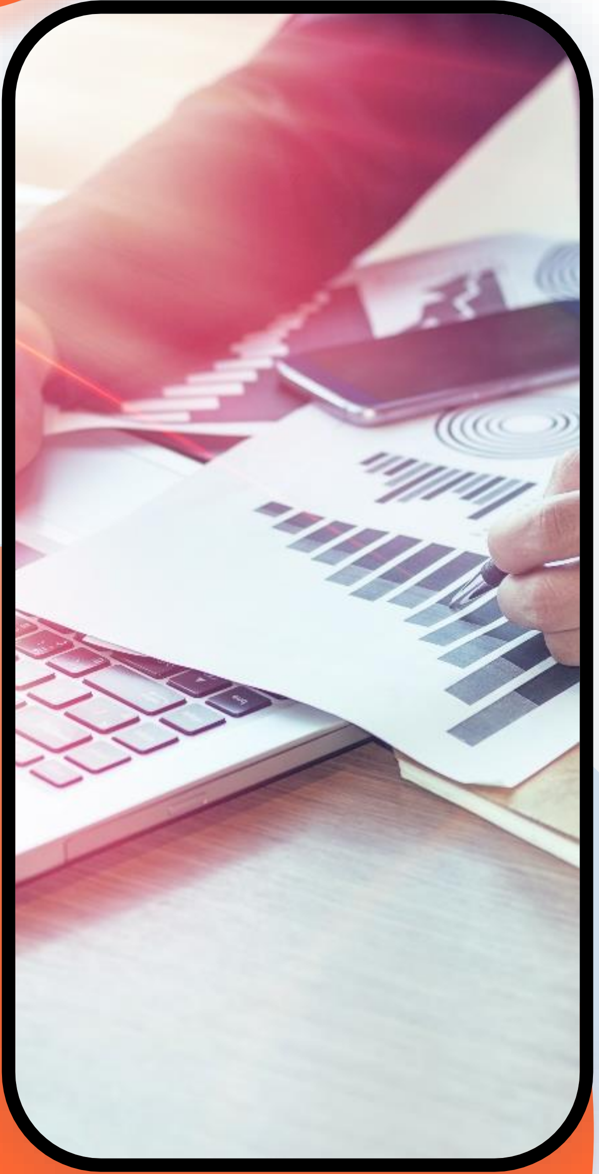

❖ **प्रदेश सहकारी ऐन संसोधनको विषय।**

-सङ्घीय अध्यादेशको विषय, अधिकार क्षेत्र, अनुगमनको विषय

-एकीकृत अनुगमनको विषय

-जग्गा/लिलामी बिक्री तथा हिसाब मिलानको विषय

-नयाँ सहकारी दर्ता, नियमन तथा विस्तारको विषय

- संघहरुको भूमिकाको विषय

❖ **अपचलन ठगी गर्ने सन्चालक, पुर्व सन्चालक तथा कर्मचारीहरूको विषय।**

-प्रदेश मन्त्रालय/कार्यालयले कसलाई बिवरण पठाउने, निर्णयको विषय, पत्राचारको विषय (समन्वय/अ.स.ऐन)

❖ **सन्चालक/पदाधिकारीहरुको जग्गा सम्पति रोक्काको विषय।सम्पति विवरण बुझाउन पर्ने**

❖ **COPOMIS प्रणालीको विषय।**

- पूर्ण रुपमा प्रयोगमा आएन, तीनपुस्ते विवरण लगायत अन्य विषय,

❖ **उजुरी/गुनासोको विषय। प्रहरी कारवाहीमा पठाउने विषय : बचत फिर्ताको विषय**

❖ **सहकारी संस्थाले लिने बैदेशिक अनुदानको विषय : ऐन /नियम**

छलफलको विषय: ऐन/नियममा सम्बोधन गर्नुपर्ने

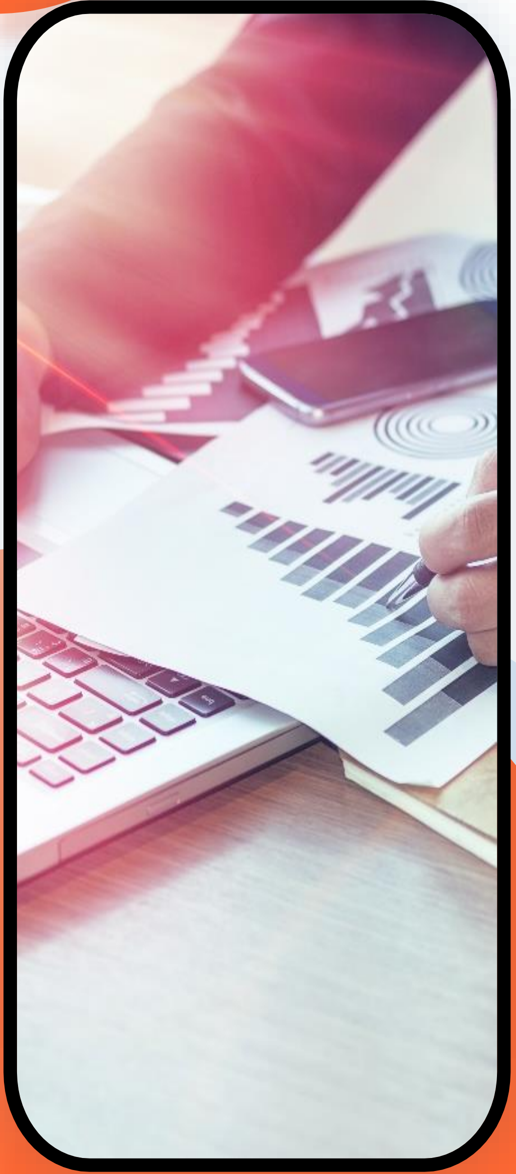

- ❖ मन्त्रालय वा कार्यालयले प्रदेशभित्र दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरुले सहकारीका सिद्धान्त मूल्य मान्यता एवं त्यस्तो **संस्थाको वित्तीय सुशासन र अवस्थाको समग्रताको मूल्याङ्कन गरी हरेक वर्ष वर्गीकरण गर्न सक्ने विषय** ।
- ❖ कुनै सहकारी संस्था **वित्तीय एवं व्यवस्थापकीय रुपमा कमजोर भएमा त्यस्तो सहकारी संस्थाको पुनर्उत्थानको** लागि मन्त्रालय वा कार्यालयले **वित्तीय एवं व्यवस्थापकीय सुधारको सुनिश्चितता नभएसम्म प्रत्यक्ष नियन्त्रणमा** लिई व्यवस्थापन गर्न सक्ने।यसरी मन्त्रालय वा कार्यालयले प्रत्यक्ष व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरी पुन हस्तान्तरण नभएसम्म तत्काल कायम रहेको सञ्चालक समिति स्वत; निष्क्रिय हुनेछ ।प्रत्यक्ष व्यवस्थापन गर्ने गरी नियुक्त भएको कर्मचारी वा समितिले यस ऐन तथा नियमावली बमोजिम सहकारी संस्थाले प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण अधिकार प्रयोग गर्न सक्ने ।

छलफलको विषय: ऐन/नियममा सम्बोधन गर्नुपर्ने

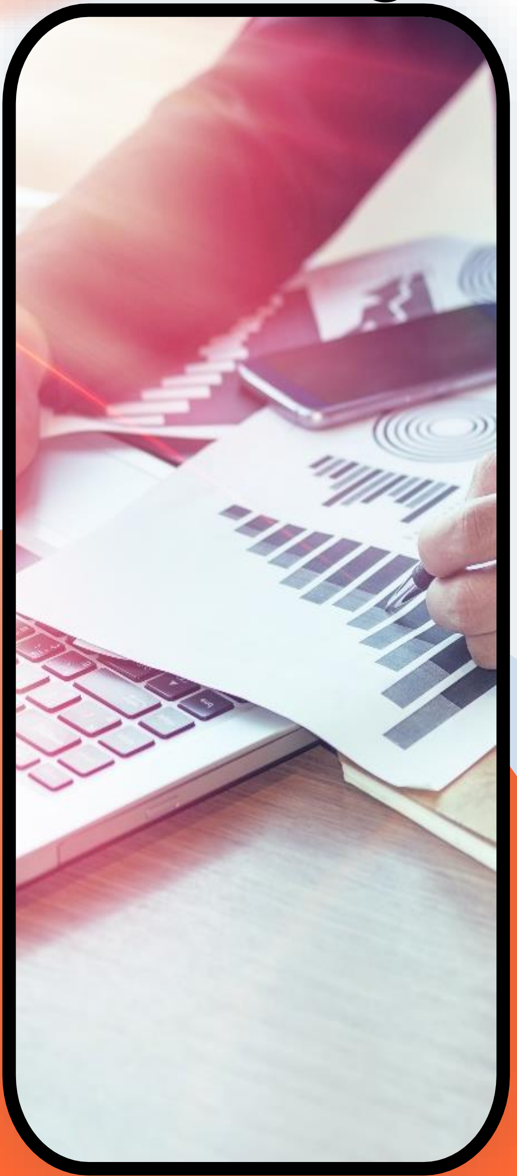

- सहकारीले बार्षिक विवरण **साधारण सभामा भएको मिति देखि 15 दिन** भित्रमा बिवरण पेश गर्नुपर्ने,
- समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समितिको काम कर्तब्यमा : **हिसाब मिलान गर्न सक्ने** भन्ने बेबस्था थप गर्ने,
- एकीकरण गर्ने विषयमा : **सिफारिस थप गर्ने– तहगत**
- एकीकरण, बिभाजन, अद्यावधिक, विभिन्न सिफारिस, विनियम संशोधन, कार्यक्षेत्र विस्तार एवम संकुचन, कार्यालय स्थानान्तरण, सेवाकेन्द्र संचालन एवम् बन्द गर्ने, शेयर पूँजी वृद्धि गर्ने एवम् घटाउने लगायतको **सेवा प्रदान गर्दा राजस्व संकलन गर्ने विषय एस्थानिय तहले लिने कर पालिका अनुसार फरकफरक)**।
- कर चुक्ताको विषय, **Copomis प्रणाली वा प्रदेशले निर्माण गरेको प्रणाली**: अनिवार्य लागु गर्ने विषय
- सम्पति शुद्वीकरण निवारणको विषय: प्रतिवेदन पेस गर्ने विषय, प्रदेश र स्थानीय तहको नियमन निकायको भूमिका
- रजिष्ट्रारको काम कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत **अद्यावधिक नभई सञ्चालनमा रहेका सहकारी संघ संस्था र सेवा केन्द्रहरूलाई बन्द गर्न सक्ने अधिकार प्रदान गर्ने विषय** सञ्चालकहरूको सम्पत्ति र बैँक खाता, पासपोर्ट रोक्का राख्न सक्ने विषय।
- **सहकारी प्रवर्द्धन कोष प्रदेश मातहतमा** ल्याउने विषय।

कार्य गत विवरण

दर्ता: कुनै पनि नया सहकारी संघ/संस्था २०७९ पछाडी दर्ता नभएको

कार्यक्षेत्र विस्तार :- पूर्ण रूपमा रोकिएको, सेवा केन्द्र थप बन्द

विनियम संशोधन :- तीन महले अनिवार्य सहितको संशोधन, एकीकृत विनियम, प्राधिकरण र नेपाल राष्ट्र बैकबाट जारी मापदण्ड परिमार्जनका हकमा संशोधन, पूर्व स्वीकृति समेत अनिवार्य

एकीकरण :- वित्तीय रूपमा सबल र कार्यविधि/मापदण्ड पुरा गरेको हकमा मात्र स्थानीय तह र सार्वजनिक सूचना सहितको सिफारिस पश्चात् मात्र कार्य

कागजात प्रमाणीकरण, कोष विभाजन बिषय ऐन अनुरूप, सरकारी सेवा सुविधा लिने विषय, ३ पुस्ते ढांचा, प्राधिकरण मापदण्ड पालना

COPOMIS Mandatory

अघिल्लो २ आ.वको विवरण

१५ दिन भित्र विवरण पेश गर्नुपर्ने बिषय

पूर्व स्वीकृति अनिवार्य :- विनियम संशोधन, कार्यालय बन्द, स्थानान्तरण, सम्पति बिक्री, एकीकरण

मिति २०८२ श्रावण देखी हाल सम्मको कार्याविवरण

- हाल सम्मको विनियम संशोधन भएका सहकारी संस्थाहरुको संख्या = ५१
- हालसम्म प्राप्त सहकारी सम्बन्धी उजुरीको संख्या = 389
- छलफलमा बोलाएको : ४५ भन्दा माथि
- बचत रकम फिर्ता कार्य योजना पेश गरेका: १९
- रकम फिर्ता र हिसाब मिलान गरेका: ११ जग्गा लगायत
- अब थप छानबिन गरि कारबाहीमा पठाउन पर्ने सहकारी:- करिब २१ वटा (बन्द, सम्पर्कबिहिन)

मुद्दाका विषयहरु

- संचालक संचालक बीचको बेमेल, पुर्व संचालकले अप चलन गरेको भन्ने बिषय, व्यवस्थापकले अपचलन गरेको बिषय,
- संचालक नै व्यवस्थापक/आर्थिक प्रमुख भई जिम्मेवारी लिएको बिषय, बिना धितो ऋण प्रवाह गर्ने,
- सहकारी बन्द भएको, साधारण सभा नगर्ने, विवरण पेश नगर्ने, साधारण सभामा उपस्थितिको बिषय
- ऋणी बाट ऋण उठाइदिने परिपत्र गर्ने बिषय, (ऋणी पहिचान गर्ने आधार)
- संचालक विदेश बस्ने, एकै परिवारको भएको बिषय,
- सहकारीको गैर सम्पति बिक्री गर्ने बिषय,
- प्रहरी कारबाहीमा पठाएको अनुसन्धान फितलोको विषय, प्रहरी कारबाही, अदालतको मुद्दा, र समस्याग्रस्त घोषणाको बिषय, सहकारी बन्द
- ऋणीले ऋण तिर्छु, धितो फुकुवा कसले गर्दिने भन्ने विषय (संचालक जेल चलान हुँदामा)
- जग्गामा लगानी, अहिले बेच्ने मूल्य र खरिद मूल्य अन्तरको बिषय,
- व्यक्तिगत कारोबार/ठगीको विषयलाई सहकारीको कारोबार सँग जोड्ने बिषय
- Gen-Z आन्दोलन पश्चात् सरकारी कागजात पहिचान, आधार र कारबाहीको बिषय (संचालक पहिचानको बिषय)
- सहकारी बन्द, सम्पर्क बिहीन– बचत कर्ता कारबाही माग गर्ने बिषय, एकमुस्ट रकम मागको बिषय,
- सन्दर्भ ब्याज दरको बिषय, २०७४ अगाडीको ब्याज दरको बिषय (२० वर्ष पुरानो बिषय),अदालतबाट निरूपण भएका बिषय
- कागजात सबै जलेको, संचालकले आफ्नो विवरण अनुसार ऋणीलाई कारबाहीमा पठाउने भन्ने बिषय
- दर्ता/कार्यक्षेत्रको बिषय : सिफारिस सहित आएको हकमा
- Copomis प्रणाली मार्फत सबै काम गर्ने बिषय, संयुक्त अनुगमन, कारबाहीको बिषय

THANK YOU